

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDAȚIA & ADMINISTRAȚIA

București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul justiției

TELEFON No. 748

S U M A R

Rezumatul Președintelui la Curtea cu Jurați, de d-l E. Diogenide;

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ:

Curtea de Casație, secția I: *Basile Haram cu Clemența Mihail Bally*, cu o Observație de d-l D. Alexandresco;

Idem: *Moșneni Risipițeni cu Marin Morărescu*;

Idem: *Ana M. Georgescu cu Atecu H. Râmnicăeanu și Ilie Stăiculescu*;

Rezumat de jurisprudență străină, cu o Notă;

Rolul constituțional al Șefului Statului în funcționarea guvernământului parlamentar, de d-l Lucian Holoney.

RESUMATUL PREȘEDINTELUI

LA

CURTEA CU JURAȚI

Aliniatul 1-iu al art. 360 din procedura noastră penală pune următoarea iusărcinare președintelui Curții cu jurați: «Președintele va rezuma cauza, va atrage atențiunea juraților asupra principalelor probe, pentru saii contra acuzatului». Acest aliniat este tradus adoma după art. 316 din Codul de instrucție criminală francez, din 1808, care, la rîndul său, este reproducerea art. 19, titlul VII, a legii din 16 Septembre 1791, și a art. 382 din Codul din 3 Brumar, anul al IV-lea.

Faustin Hélie (1) ne spune că instrucția publicată de Adunarea constituantă spre a lămuri aplicarea celei dintăi din aceste legi cuprindea explicațiunea următoare: «Le président fait un résumé de l'affaire et la réduit, à ses points les plus simples. Il fait remarquer aux jurés les principales preuves produites pour ou contre l'accusé. Le résumé est destiné à éclairer le jury, à fixer son attention, à guider son jugement; il ne doit gêner sa liberté».

Acum, după ce știm sorgintea aliniatului 1-iu din art. 360 din procedura noastră penală, aliniat care nu cuprinde și părțile subliniate din explicațiunea Adunării constituante, părți menite a lămuri pe judecător, ne vom ocupa să vedem dacă rezumatul acesta, ce legea îl impune pre-

ședintelui Curții cu jurați, nu este în multe cazuri, de nu în cele mai multe, periculos pentru garanțiile de imparțialitate și seninătate ce trebuie să domnească în justiție.

* * *

În Franța, unde rezumatul a fost în vigoare până la 1881, utilitatea lui era ast-fel explicată de autori: este necesar că după pledoarii câte odată pasionate să se audă și o voce gravă și calmă, că după discuții tumultuoase să urmeze rezumatul simplu și clar al președintelui, care să aibă de scop ca toate cestiunile agitate și care au putut să abată pe jurați din calea lor, să fie limpezite și precizate, complectând ast-fel desbaterea și fixând punctele de hotărit.

Tot Faustin Hélie, clasicul comentator al Codului de instrucție criminală francez, ne spune că pentru îndeplinirea acestei înalte și delicate atribuțiuni trebuie trei condițiuni, și anume:

1. *Rezumatul trebuie să fie scurt.* Legea l-a definit prin chiar cuvîntul de care s'a servit. Legea mai adaogă cum că președintele nu trebuie să amintească de cât probele. Nu trebuie dar să refacă rechizitoriile și pledoariile, ci numai să ajute la meditația ce se face în mintea juraților. Apoi la ce le-ar mai servi oare un nou discurs asupra afacerii? La ce le-ar mai servi reproducerea argumentelor abea auzite? Atențiunea juraților obosită, cu greu s'ar mai dea la ascultarea aceluiași lucruri. Ceea ce trebuie este să se imprespăteze juraților faptele principale ale procesului în mod simplu și în puține cuvinte, să se indice repede punctele mai importante, să se analizeze cât mai repede probele și să se mărginească ast-fel desbaterea la elementele sale cele mai esențiale.

2. *Rezumatul trebuie să fie cu desăvârșire imparțial.* Legea impune președintelui ca să atragă atențiunea juraților asupra probelor pentru saii contra acuzatului. Președintele nu este avocatul nici al acuzării și nici al apărării, saii mai de grabă e avocatul și al uneia și al alteia. Dinsul trebuie să țină cumpănă dreaptă între aceste două

(1) *Traité de l'instruction criminelle*, 1868 (ed. 2-a), Tom 7, pag. 726, n. 3610.

interese, cîntărind probele amindoror părților fără a lăsa cum-va să se înțeleagă pentru cine înclină. Dinsul n'are de cit un scop: adevărul, și acest scop trebuie să-l atingă, nu pledînd, dar arătînd în mod riguros și conștiincios toate faptele, toate împrejurările care pot să l descopere. Președintele poate să aibă o opinie, dar nu trebuie să o exprime și nici măcar să lase a se înțelege; dinsul este susținătorul tuturor drepturilor, tuturor intereselor, și nu îmbrățișează pe nici unul. Iar dacă s'ar arunca la dreapta sau la stînga în una din cele două cauze care se dezbat înaintea lui, ar fi să se coboare de la înălțimea funcțiunii sale. Opinia sa ori-care ar fi, ar jena pe acea a juraților; căci, jurații neobicinuiți cum sunt cu luptele de audiență, n'ar fi oare dispuși să se ia după magistratul a cărui datorie este imparțialitatea? Jurații nu trebuie să întrebe de cit de conștiințele lor, de convingerea lor. Rezumatul trebuie să prepare această convingere, nu să o dicteze; nu trebuie să fie de cit oglindirea fidelă a desbaterilor; nu apreciază, nu judecă.

3. In fine, rezumatul trebuie să-și caute elementele sale numai în desbateri, în afacerea astfel cum a fost instruită dinaintea juriului, în probele desbătute. Rezumatul nu poate să invoce nici un fapt care n'a fost discutat, nici o probă care n'a fost produsă; nu face de cit să prezinte tabloul desbaterilor, neputînd nimic adăuga (2).

Acestea sunt condițiile indispensabile ale ori-cărui rezumat, și, deci, cînd nu sunt ținute în seamă, președintele face altă-ceva, rechizitor, operă de pasiune, ori ce, numai rezumat, nu.

Să cercetăm acum ce roade a dat rezumatul în legislațiile streine, după care l-am luat și noi, și ce s'a întimplat cu dinsul.

* * *

În Belgia, unde se află în vigoare tot codul de instrucție criminală din 1808, din Franța, rezumatul președintelui Curții cu jurați a fost suprimat prin art. 7 a decretului din 19 Iulie 1831, în urma semnalării abuzurilor ce se făceau la Curțile cu jurați.

În Franța, suprimarea rezumatului s'a făcut prin legea din 19 Iunie 1881.

E interesant, credem, să reproducem o parte din motivele raportorului Dauphin în Senatul francez, cînd s'a votat suprimarea rezumatului:

«Rezumatul președintelui la jurați avea de scop, în cugetul legislatorului, să repele întreaga desbatere într'o expunere simplă și repede. Trebuia să fie rezumatul și operă în ajutorul juraților și imparțială în acelaș timp. Experiența a dovedit că speranțele legii au fost zădărnice. Ar fi ceva comun ca să relevăm aci abuzurile care ou rezultat din rezumatele prea adesea transformate

în rechizitorii tocmai în momentul cînd apărarea e închisă. Ar fi de asemenea o iluzie să contăm pe avertismentele șefilor de companii judiciare ca să rețină pe președintele juraților în limite juste; nimeni n'ar putea spera și nici n'ar dori să se ia măsuri în contra unor magistrați integri cari îndeplinesc o datorie cum o înțeleg Viciul instituției.—și e instituția însăși pe care trebuie să o studiam, cînd e vorba d'a o menține sau suprima,—este d'a fi creat o formalitate a căreia execuție nu poate fi regulată. Instituția este lăsată, fără posibilitate de recurs la Cartea de casație, la arbitrarul, la temperamentul, la sistemele personale sau la impresiunile trecătoare a unui judecător. Puterea discreționară a președintelui juraților, are, atît cît o exercitează în timpul desbaterilor, garanția discuției pe care o ridică; dar devine periculoasă, ca ori-ce autoritate fără control, cînd desbaterile sunt închise. Comisiunea a crezut deci că e nimerit să se suprimă rezumatul. Această suprimare nu va strica represiunii, căci președintele juraților va păstra cu interogatoriul și cu examinarea probelor mijloace puternice d'a pune în lumină toate sarcinele» (3).

* * *

Formalitatea aceasta a rezumatului care nu poate fi regulată în practică și care s'a pretat la abuzuri în Belgia și în Franța, se pretează și la noi. Dar pînă vom semnala unele abuzuri cunoscut de noi, personal, vom arăta încercările ce s'a făcut la noi cu suprimarea rezumatului.

În 1886 s'a depus pe biuroul Camerei, din inițiativă parlamentară, un proiect de lege, prin care se suprimă rezumatul. Proiectul era semnat de d-nii C. I. Stoicescu, Cantilli, Voinov, Borș și alții. N'a avut noroc proiectul să vadă lumina zilei și a rămas în cartoanele Camerei.

După zece ani, prin 1896, cînd de abia se instalase Guvernul drapelist sub președenția d-lui P. S. Aurelian, s'a reluat proiectul din 1886, tot din inițiativă parlamentară, care s'a și votat în ședința Camerei de la 28 Noembrie 1896. Raportor a fost d. N. Ceaur Aslan, care a lipsit de la ședința și a fost înlocuit prin d. B. Epurescu. Au vorbit d-nii St. Șendrea, ministrul justiției, C. I. Stoicescu, ministrul de externe, B. Epurescu, I. N. Iancovescu, G. C. Dobrescu, Principele Gr. M. Sturdza, Al. Djuvara și Titu Frumușeanu, cari toți au fost favorabili proiectului (4).

La Senat însă, în ședința de la 21 Ianuarie 1897, proiectul căzu, căci toate secțiunile au fost contra, iar guvernul de atunci nefăcînd caz de proiect. Raportor a fost d. Valerian Urseanu care, în raportul său, zice: «Nouă nu ni se aduce însă pentru întemeierea acestei afirmațiuni, nici o statistică, nici un document, din care să ne putem convinge cum că într'adevăr rezumatul președintelui Curților cu jurați ar fi degenerat în rechizitorii». Cu toate acestea tot d. Urseanu, cătră

(3) Pandectes fr. 1896, Tom. 7, Cour d'Assises, n. 42, 43, pag. 747.

(4) Vezi Desbaterile Adunării Deputaților de la 23 Noembrie 1896, pag. 25.

(2) Faustin Hélie, op. cit., Tom. 7, pag. 726, No. 3611.

sfârșitul raportului, lasă d'a binele să se înțeleagă cum că rezumatul tot rechizitor este, căci zice: «Ce remediū am avea însă când jurații, în lipsa aceluși rezumat, care înprosătează în mintea lor firul și firea furtunoasă a desbaterilor, ar uita tot saū nu și-ar aduce aminte de cât de declarațiunile patetice ale advocaților și ar comite erori de acelea care, din nenorocire, să vedă așa de des, erori și achitări care desfid și scandalizează opinia publică, consternează și alarmează societatea, rupând stavila care se opune patimilo năvălitoare și incurajând pe cei înclinați spre rău de a comite crime». Prin urmare, ca să nu se întâmple ast-fel de grozăvii e nevoie de rezumat. Foarte bine! De cât, saū rezumatul este o simplă formalitate rapidă și imparțială, și atunci nu se poate garanta cele cerute de d. Urseanu, saū e un rechizitor lung și pasionat, și atunci trebuie să ni-l impună legea anume, dar nu cutare magistrat după dispoziția, arbitrarul și temperamentul său. E văzut că din cuvintele raportorului se înțelege rezumate rechizitorii, adică tocmai abuzurile a căror stavilă se cerea prin proiectul de lege.

Aū vorbit pentru proiect d-nii P. Grădișteanu, El. Vergatti și St. Șandrea, ministrul justiției, dar Senatul nu s'a convins, căci a fost de ajuns să vorbească d-l Colonel Budișteanu, care a mărturisit că nu se pricepe, contra, împreună cu d-nii G. Sefendache și Urseanu, pentru ca legea să fie respinsă ⁽⁵⁾.

* * *

D-l Valerian Urseanu cerea în 1896 statistici și documente în constatarea abuzurilor cu rezumatul preșidențial. D-sa cerea imposibilul, căci cine ar putea alcătui asemenea statistici și pe ce s'ar baza ele? De asemenea, documente nu sunt posibile, de oare-ce nu se stenografiază nici o dată rezumatele și nici note măcar nu se iaū de grefieri. Tot ce se poate ști în această cestiune delicată e cunoștința personală a cui-va unde abuzurile aū ajuns o practică înrădăcinată. De aceea, noi ne vom mărgini să dăm la lumină cazurile de care avem cunoștință personal.

La unele din Curțile cu jurați (și când ni s'ar cere am putea anume să precisăm unde) unii din distinșii consilieri ai Curților, cind prezidează Curțile cu jurați fac adevărate rechizitorii și putem spune, fără teamă de a fi desminșiți, că adesea verdictul juraților e dictat prin rezumatele-rechizitorii ale acestor magistrați.

Și, ca și noi, mulți din colegii noștri avocați, și chiar magistrați, aū constatat abuzul ce uneori se face cu rezumatul de către unii dintre domnii preșidenți.

⁽⁵⁾ Vezi *Desbaterile Senatului* din 21 Ianuarie 1897, pagina 149.

Dar dacă constatăm o stare de lucruri, nu o facem cu gândul de a isbi în reputația de magistrați a acelor președinți de Curți cu jurați. Vom spune și noi, cum spunea raportorul Dauphin în Senatul francez, că acești președinți îndeplinesc o datorie așa cum o înțeleg, și că formalitatea rezumatului este de vină dacă, neputându-se reglementa, se pretează la abuzuri.

* * *

Cind s'ar semnala din toate circumscripțiile Curților de apel din țară abuzurile cu rezumatul, s'ar putea spera că, adunându-se multe dovezi, s'ar desființa odată acest rezumat, atit de vătămător pentru garanțiile de imparțialitate ce trebuie să existe spre o mai bună aplicare a justiției.

* * *

În alte țări, în Belgia bunioară, unde rezumatul numai există, sunt penalizți cari acum se gîdesc să mai taie din atot puternicia preșidențială desfiinșind chiar o bună parte din instrucția orală ce președintele o face înainte de desbateri, ⁽⁷⁾ și noi nu ne-am putut încă hotări să desfiinșăm acest rezumat, care, după cum am văzut e periculos, și răpește și din timp atunci cind e redus la justecele lui proporțiuni.

Noi, care trăim din mimetism juridic, dacă ne putem exprima ast-fel, am simșit o adevărată frică, am fost mizoneiști, ca să ne scăpăm de o formalitate stricătoare, să facem și noi ce aū făcut Belgienii și Francezii.

Inercarea făcută din inițiativă parlamentară n'a mers. La noi numai legile prezentate de guverne, și de multe ori impuse majorităților, au sorși de reușită. Rezumatul, la noi ar putea fi suprimat numai prin o lege din inițiativă guvernamentală.

Până atunci e de datoria noastră să adunăm probe cât mai numeroase, pentru ca să nu se mai întimple ca în ședința Senatului de la 21 Ianuarie 1897, cind s'aū făcut întimpinări ca acele ale d-lui Urseanu.

Craiova, 1 '05, Martie 15

E. Diogenide
Advocat

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția I

Audiența de la 28 Ianuarie 1905

Președenția D-lui C. C. ȘTEFANESCU, Consilier

Basile Haram cu Clementa și Mihael Bally

Hotăriri judecătorești.—Motivarea lor.—Arătarea elementelor de convingere. Cunoștinși personale ale judecătorilor.—Nu pot forma convingerea lor.—Casare.

Intr'o chestie de fapt privitoare la un punct esen-

⁽⁷⁾ F. Thiry: *Cours de droit criminel*, Liège, 1895, pag. 520, No. 688.

țial de care atârna soluția litigiului, instanțele judecătorești trebuie să arate elementele de apreciere pe care își întemeiază convingerea lor; de unde rezultă că o Curte apelativă comite un exces de putere și dă o decizie casabilă de câte-ori se întemeiază pe cunoștințele ei personale, de oare ce acest element de apreciere n'a putut fi cunoscut, nici discutat de părți.

Decisiunea No. 34/905.—Casată, în urma recursului făcut de Basile Haram, decizia Curții de apel Galați, s. II, No. 28/903, dată în proces cu Clementa și Mihai Bally.

Curtea,

Ascultând cetirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Cr. M. Buiucliu;

Pe d-l avocat G. Tașcă, în dezvoltarea motivelor de casare; și

Pe d-l avocat P. Missir, din partea intimatului, în combateri;

Deliberând,

Asupra motivului al II-lea de casare:

• Violarea art. 211 și urm. 222 și 224 Pr. civ., exces de putere și denaturare de fapte.

Având în vedere decisiunea supusă recursului, din care rezultă că recurentul Vasile Haram, în calitate de creditor a lui Mihail Bally, a chemat în judecată atât pe acesta cât și pe Clementa C. Bally pentru a se anula actul de împărțeață încheiat între defendorii, în ziua de 11 Maiu 1900;

Că recurentul și întemeia acțiunea pe motivul că acel act de împărțeață este aparent, făcut în scopul de a sustrage bunurile de la urmărirea creditorilor, și că acest partagiu este săvârșit cu o precipitare frauduloasă;

Că Curtea de apel din Galați, judecând această acțiune ca instanță de apel, a respins-o ca nefondată;

Având în vedere că rezultă din decisiunea Curții că recurentul a invocat, printre mijloacele lui de a dovedi că împărțeața dintre mamă și fiu era frauduloasă, prețuirea imobilelor puse în lotul mamei, prețuire care le dă valoare mult mai mică de cât cea reală, în scopul de a pune cât mai multe bunuri în lotul mamei, micșorând astfel pe acel al fiului, în prejudiciul creditorilor lui;

Că, pentru a dovedi că acea prețuire este neexactă, recurentul a invocat între altele și estimățiunea făcută de agenții fiscali, cu ocaziunea plății taxelor de înregistrare;

Că Curtea înlătură această evaluare ca neavând pentru dânsa de cât caracterul unui element de convingere, și declară că, după cunoștințele ce ea însăși are, evaluarea unei fălci în județul Tutova la 500 lei, este justă;

Considerând că, dacă este adevărat că evaluarea agenților fiscali nu era obligatorie pentru Curte și că ea putea să-și facă convingerea asupra adevăratei valori a moșiilor în cesiune, din ori-ce alte probe, expertise, acle și chiar simple presumpțiuni, trebuia însă să arate în decisiunea sa care sunt acele alte elemente de convingere pe care Curtea se întemeiază, ca să evalueze falcea în județul Tutova la 500 lei;

Că făcând acea estimățiune, fără a arăta nici unul din acele elemente, și sprijinind afirmarea sa numai pe cunoștințele ei personale, Curtea comite un exces de putere; căci își întemeiază decisiunea sa asupra unui punct esențial, de care depinde soluțiunea litigiului, pe un element de apreciere, pe care părțile nepuțin să-l discute, nici chiar să-l cunoască, au fost în nepuțință să presinte, cu ocaziunea desbaterilor, intimpinările ce erau în drept să opue, și care ar fi putut schimba convingerea Curții;

Pentru aceste motive, și fără a mai intra în cercetarea celor-lalte motive de recurs, Curtea casează, etc.

Observație.—Decisia Curții de casație ce publicăm astăzi este juridică.

În adevăr, părțile sunt acelea care, în principiu, trebuie să determine convingerea judecătorului, pentru ca el să poată hotărî într'un sens sau altul, și judecătorul nu se poate întemeia pe experiența și cunoștința sa personală de cât atunci când va fi procedat la o cercetare locală (art. 222 urm. Pr. civ.), sau la o expertiză (art. 241 Pr. civ.), care nu este de cât un complement al experienței personale.

Afară de aceste două cazuri excepționale, judecătorul nu poate să-și formeze convingerea despre faptele litigiului din cunoștințele sale personale, în afară de audiență, de controlul părților și de probele administrate de ele. *Secundum allegata et probata, non secundum privata, iudex judicare debet*, dicea Sf. Thomas d'Aquin.

În acest sens se pronunță atât doctrina cât și jurisprudența. (Cpr. Cas. fr. Sirey, 85. 1. 480; D. P. 86. 1. 204; Sirey, 90. 1. 375 și 409; D. P. 90. 1. 395; Baudry, II, 1175; T. Huc, VIII, 216; Laurent, XIX, 83; Demolombe, XXIX, 203; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, III, 86; Bonnier, *Tr. des preuves*, 101; Larombière, *Oblig.*, IV, art. 1316, No. 9; Fuzier-Herman, *C. civ. annoté*, III, art. 1316, No. 2 urm. Planiol II, 41 (ed. III). Vezi și t. VII a Comentariilor noastre, p. 122, text și nota 2).

Judecătorul n'ar putea, de asemenea, să se întemeieze pe opinia sa notorietatea publică (Demolombe, XXIX, 203; F. Herman, *loco cit.*, No. 22; Aubry et Rau, VIII, § 749, p. 153). El ar putea însă să se refere la opinia publică, atunci când faptul litigios s'ar constata din alte împrejurări (Cas. fr. D. P. 73. 1. 460; Sirey, 74. 1. 127).

Prin excepție de la aceste principii, art. 89 din legea judec. de ocoale din 1 Iunie 1896 prevede că judecătorul este dator să se pronunțe asupra tuturor mijloacelor de apărare ce ar putea rezulta din desbateri, din actele părților sau din împrejurările cauzei, chiar dacă aceste mijloace n'au fost propuse de părți. În asemenea cazuri, el trebuie însă să pună aceste mijloace în desbaterile părților. (Cpr. Trib. Neamțu, *Dreptul* din 1900, No. 50).

D. Alexandresco

Audiența de la 18 Martie 1905

Președința D-lui C. C. ȘTEFANESCU, Consilier

Obstea moșnenilor Risipișeni cu Marina Morărescu

Citațiuni. — Ceată de moșneni. — Cum se citează. — Neobservarea dispozițiilor art. 75 al XI Pr. civilă. — Nulitatea procedurii. — (Art. 75 al. XI și 76 și urm. Pr. civilă).

Indeplinirea formalității de a se bate toba 15 minute, este substanțială, și dacă, din ori-ce cauză

această formalitate nu s'a îndeplinit, procedura în privința înmânării citațiunii unei cete de moșneni, nu se poate considera ca bine îndeplinită.

Decisiunea No. 141/905.—Casată, în urma recursului făcut de Obștea moșnenilor Risipițeni, decisiunea Curții de apel din București, s. III cu No. 210/903, dată în proces cu Marin Morărescu;

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier G. Liciu;

Pe d-nii avocați Al. Djuvara și S. Rosenthal în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat M. Gaster în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului rămas în divergență:

«Violarea art. 75 alin. XI și art. 76 proc. civilă, și exces de putere.

«Curtea, considerând că procedura față de Obștea moșnenilor Risipițeni este bine îndeplinită, deși constată că prescripțiunea de a se bate toba 15 minute nu se îndeplinesc, și judecând procesul în lipsa Obștei, violează sus citatele texte și comite un exces de putere».

Având în vedere decisiunea supusă recursului, prin care Curtea de fond a respins ca nesusținută opozițiunea făcută de Obștea moșnenilor Risipițeni, recurența de azi, în contra decisiunii Curții de apel din Craiova, secția I, cu No. 145 din 1901;

Considerând că, după dispozițiunile art. 75 alin. XI pr. civilă, pe lângă alte îndatoriri ce are portărelul care înmânează citațiunea unei cete de moșneni, are și pe aceea ca, după o bătaie de tobă de 15 minute, să dea citire, în fața moșnenilor aflați față, atât citațiunii, cât și copie după reclamație;

Că, după art. 76 următor, rânduelile art. 74 și 75 sunt prescrise sub pedeapsă de nulitate;

Considerând că din acestea rezultă că îndeplinirea formalității de a se bate toba 15 minute este substanțială, și dacă, din ori-ce cauză, această formalitate nu s'a îndeplinit, procedura în privința înmânării citațiunii unei cete de moșneni nu se poate considera ca bine îndeplinită;

Considerând că, ast-fel fiind, când Curtea de fond în specie, prin decisiunea atacată cu recurs, constată că prescripțiunea de a se bate toba 15 minute, nu se îndeplinesc, și totuși consideră procedura ca îndeplinită față de obștea moșnenilor Risipițeni și judecă procesul în lipsa ei pe baza unei asemenea citațiuni, prin această procedură Curtea violează sus citatele texte de lege;

Că dar, motivul de casare invocată se găsește întemeiat.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

Audiența de la 29 Martie 1905

Președinția D-lui CHR. PHEREKYDE, Președinte

Ana M. Georgescu cu Alecu H. Râmnicănu și Ilie Stoiculescu

Pământ rural.—Schimbul lor cu pământuri de aceeași întindere și calitate.—Dacă asemenea pământuri rurale să pot schimba cu alte pământuri cari nu sunt rurale.—(Art. 132 din Constituție).

Articolul 132 din Constituție, permițând schimbul de pământ rural, cu condițiune ca cel primit în schimb să fie de aceeași întindere și calitate, prin aceasta nu a

prohibit schimbul unui pământ rural cu unul care nu este rural, căci, un asemenea pământ, schimbat cu unul rural, devine și el rural.

Decisiunea No. 161/905.—Casată, în urma recursului făcut de Ana M. Georgescu, decisiunea Curții de apel din Craiova, s. II cu No. 50/97, dată în proces cu Alecu H. Râmnicănu și Ilie Stoiculescu.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier I. Duca;

Pe d-l avocat I. T. Florescu în dezvoltarea motivelor de casare, în absența intimaților.

Deliberând,

Asupra motivului de casare invocată:

«Violarea art. 132 din Constituție. Majoritatea Curții admite de la sine o prohibiție de drepturi, și decide că un pământ rural nu poate fi schimbat cu un alt pământ ce nu este rural, pe când nicăeri în acest articol nu se vorbește de așa ceva, ba din contră, la alin. IV de sub acest articol, se declară în termeni generali, că schimburile de pământ contra pământ nu intră în prohibițiunea legii».

Având în vedere decisiunea supusă recursului, din care se constată că Ilie Stoiculescu, urmărind, în baza unei hotărâri judecătorești, pe debitorul său Ion Christescu, asupra veniturilor unui loc din orașul R.-Vâlcea, la această urmărire, Ilie Comănescu, reprezentat prin Ana M. Georgescu, recurența de azi, a făcut contestațiune, susținând că acel loc îi aparține ei, fiind cumpărat de la un M. Georgescu, care și acesta l-a avut dat de către Bica Christescu, în schimbul unui alt loc de moștenire din orașul Ocnele-Mari; că Curtea de apel din Craiova a respins această contestațiune ca nefondată, pentru motivul că locul pe care Bica Christescu l-a cedat lui M. Georgescu, este dat după legea rurală, iar cel primit în schimb de la acesta este loc de moștenire; că, după art. 132 din Constituție, locurile rurale nu pot fi schimbate decât cu locuri date tot după legea rurală, așa că schimbul unui pământ rural cu un pământ de moștenire este nul, și prin urmare actul de schimb nu poate fi opozabil debitorului I. Christescu;

Considerând că, după art. 132 din Constituție, schimburile de pământ rural sunt permise, sub condițiune ca pământul primit în schimb să fie de aceeași întindere și calitate;

Că acest text de lege nu proibă schimbul unui pământ rural cu unul care nu este rural, căci un asemenea pământ, schimbat cu unul rural, devine și el rural;

Că Curtea de apel din Craiova, motivând că pământul rural nu poate fi schimbat decât tot cu pământuri rurale, a adăugat la lege și a violat prin aceasta art. 132 din Constituție;

Că, prin urmare, motivul de casare fiind fondat, căută să fie admis.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

Resumat de jurisprudență străină în materie de drept civ.

Curtea din Orléans, 24 Febr. 1904.

Testament făcut de un străin în Franța.—Forme admise de legea engleză.—Locus regit actum.—Caracter obligator.—Nullitate. (Art. 999 C. fr., 885 C. rom.)

Forma testamentului unui străin este aceea a legilor țării în care este făcut.

Regulele privilegiate la starea și capacitatea testatorului sunt acele ale statutului personal, care urmăresc persoana peste tot locul; în cât privește însă formele externe ale actului, ele sunt supuse regulei locus regit actum. Aplicarea acestei reguli, nefiind facultativă pentru tribunale, ea se consideră ca fiind de ordine publică, ori-care ar fi, în această privință, legislația țării de origine a testatorului.

În consecință, este nul și de nul efect testamentul întocmit de o Engleză în Franța, după formele legilor engleze.

(Din Pand. Périod. 1904. 5. p. 38).

Observație.—Formele testamentului făcut de un străin în România sunt prevăzute de art. 885 din Codul nostru, care nu vorbește de cât de testamentele ce Români pot face în străinătate. Acest text a dat loc la mai multe dificultăți. Vezi asupra lui, D. Alexandresco, *Dreptul civil român I*, partea I, p. 103 urm.; G. N. Buzdugan, *Forma testamentelor în dreptul internațional privat*, Revista de drept și sociologie din 15 Mai 1900, No. 8, p. 137 urm.; G. P. Petrescu, *Testamentele*, pag. 494 urm.

(N.R.)

Rolul constituțional al Șefului Statului

IN

funcționarea guvernământului parlamentar

Upon the King! let us our lives, our souls,
Our debts, our careful wives, our children, and
Our sins, lay on the King: — we must bear all.
O hard condition! twin-born with greatness,
Subjected to the breath of every fool,
Whose sense no more can feel but his own wringing!

W. Shakespeare, *King Henry V* (Act. IV, Sc. 1).

În funcționarea normală a guvernământului parlamentar, voința personală a Șefului Statului—Monarh ereditar sau President temporal—nu poate fi cunoscută public de cât prin intermediari oficiali sau prin acte publice aprobate

1). Numai asupra Regelui! Ale noastre vieți, suflete,

Datori, îngrijoratele femei, copii și

Păcate, asupra Regelui să lăsăm să cadă; — noi trebuie să suportăm toate.

O situație grea! a mării frate gemen,

Sclav și slăvea ori cărua prost,

A cărua simț nu merge mai departe de cât propria-i nevoie.

de către miniștrii. Mai mult, aceștia au dreptul a consilia pe Suveran sau President, în fie-ce circumstanță, în care autoritatea regală sau președințială trebuie să fie exercitată. În alți termeni, autoritatea publică se exercită numai prin intermediarul miniștrilor responsabili înaintea Parlamentului și de aceste acte ale Șefului Statului, ca și de politica generală, pe care ei o conduc.

Situațiunea aceasta constituțională a Șefului Statului, englezii o numesc **impersonalitate regală**. Dar, această impersonalitate nu se întinde de cât la actele de guvernământ.

Constituția noastră inseriind în art. 92 că: «Regele este inviolabil»¹⁾, afirmă că Suveranul se bucură de privilegiul iresponsabilității politice în exercițiul puterilor regale.

Iresponsabilitatea politică personală a titularului puterii executive pentru toate actele de guvernământ a fost de asemenea rădăcată la un princip general de guvernământ parlamentar.

Caracteristica esențială a guvernământului parlamentar, e că responsabilitatea politică cade asupra miniștrilor în mod colectiv, și această răspundere consistă în pierderea puterii și în obligația lor morală de a dimisiona, de îndată ce densii au pierdut majoritatea parlamentară.

* * *

E un principiu greșit, că în guvernământul parlamentar e indiferent dacă Șeful Statului e «o persoană deosebită sau una infimă, un cap priceput sau limitat, un caracter blând sau o răutate». Oare vrea guvernământul parlamentar a-l face o păpușă în mâna miniștrilor? Vrea oare, acest regim, ca acelaia, căruia îi dă cele mai înalte demnități în Stat, să-i nimicească demnitatea de om, prin aceea, că-i neagă calitățile omenești?

Unii merg mai departe crezând că «Monarhul are a zice numai *Da* și a pune punctul pe *I*, dar atunci observă foarte bine I. H. Fichte — «*Der leerköpfigste Regent wäre dann der idealste*» — Domnitorul cel mai sec, ar fi cel mai ideal.

Partizanii regimului democratic, republican și parlamentar susțin, că Șeful Statului e o *inutilitate pompoasă*. El nu exercită nici o influență asupra guvernământului, a căruia conducere și responsabilitate apasă asupra miniștrilor singuri; nu s'ar face de cât a se respecta veracitatea lucrurilor atribuind în mod oficial puterea executivă miniștrilor, care o exercită în fapt.

E inexact, că Șeful Statului e o inutilitate. După absoluta logică situația Șefului Statului e una

1). Constituția austriacă: Der Kaiser ist *geheiligt*, unverletzlich und unverantwortlich.

politică. Șeful Statului păstrează întreaga putere discreționară în ceia-ce concernă deliberarea și deciziunea asupra fie-cărei măsuri recomandate sancțiunii sale de către miniștrii; și cum fie care act al administrațiunii trebuie să fie supus aprobării Șefului Statului, titularul puterii executive, poate ast-fel să exercite influența și controlul său asupra guvernământului. Așa dar, capacitatea și caracterul personal al Șefului Statului joacă un mare rol, prin influența sa directă și personală asupra mecanismului guvernamental.

În ochii națiunii și a străinătății el reprezintă țara. Ca consecință necesară a acestei pozițiuni și personificări a Statului în El, rezultă cele mai înalte demnități de care se bucură.

Iată cauza deosebitei însemnătăți a iresponsabilității absolute a Șefului Statului, care ca om, n'ar putea suporta o răspundere politică pentru actele de guvernământ; dar chiar pentru starea normală a Statului nu trebuie s'o suporte.

El, exercită asupra afacerilor publice o influență sigură, prin alegerea miniștrilor, dintre conducătorii partidului, care are o majoritate în Parlament sau cel puțin în Camera Deputaților, când sunt două; prin mesagiile pe care le poate trimite Camerilor; prin rezistența chiar, când el ar găsi bine mijlocul de a se opune în mod legal, măsurilor periculoase pentru țară.

În numele Șefului Statului se fac actele prin care se exercită puterea executivă: trebuie semnătura sa pe fie-care din ele.

Dacă Șeful Statului nu are *responsabilitate politică*, el își asumă cel puțin *responsabilitatea morală* a actelor, pe care le semnează și de aceea el nu poate și nu trebuie să se desintereseze de ele. Cum foarte bine zice Todd (*Parliamentary Government in England*): «*Prințul, care greșește trebuie să fie lăsat reproșurilor propriei sale conștiinți și responsabilității înaintea lui D-zeu*», sau Bluntschli (*Allgemeines Staatsrecht, II, 82*): «*Înaintea lui D-zeu și a istoriei universale nu există iresponsabilitate*».

Împărțită între mai mulți responsabilitatea e mai puțin simțită și mai puțin eficace, fie-care ministru duce grija unei misiuni, care nu-i e personală. Șeful Statului posedă o *stabilitate*, care lipsește miniștrilor, așa de des rădicați și răsturnați; El formează în guvernământ un *punct fix*, grație căreia crizele ministeriale nu pot deveni periculoase.

Diviziunea însă, a puterii executive ar fi o cauză de slăbiciune, care trebuie înlăturată.

Sub regimul parlamentar, ajunge ca Regele sau Președintele să aibă o imparțialitate, bună-voință și moderațiune.

Rolul său e cu atât mai ușor, că el nu e șeful său reprezentantului unui partid învingător în lupta electorală, el n'are nici a răsplăti devotamente, nici a se răsbuna.

Pentru alegerea colaboratorilor săi, el n'are a consulta de cât opinia publică și va trebui să urmeze în mod fidel, fluctuațiilor ei. El se va consacra în totul afacerilor Statului, el nu va fi oprit de grija realegerii sale și de interesele partidului său.

În ultima analiză, puterea pe care Șeful Statului o poate poseda în practica guvernământului parlamentar, constă, în influența pe care El o poate exercita asupra oamenilor de Stat și prin ei asupra partidului, care are majoritatea în Parlament. Dar, faptul că Șeful Statului, e iresponsabil politicește și penalicește și că miniștrii sunt răspunzători; aceștia nu pot accepta de cât responsabilitatea actelor pe care le-au făcut: aceasta e rațiunea ficțiunii, care atribuie Șefului Statului actele miniștrilor, adese-ori exprimată prin o formulă împrumutată uzurilor franceze din 1830: „*Le Roi règne et ne gouverne pas*“.

De asemenea, Șeful Statului trebuie să respecte libertatea miniștrilor responsabili; iresponsabilitatea sa îl împedică a impune voința sa. Ea, însă, nu-l reduce la un rol mașinal al semnăturii. Îi, permite, după cum am mai amintit, de a exercita asupra miniștrilor, ca și asupra națiunii o influență datorită situațiunii sale, caracterului său, de a emite și susține înaintea miniștrilor, părerea sa asupra chestiunilor de orî-ce fel. Contra semnarea ministerială angajează responsabilitatea ministrului și descarcă pe cea a Șefului Statului.

Acțiunea Șefului Statului, limitată prin intervenția miniștrilor, nu e personală, de cât în circumstanțele, în care el reprezintă Statul, în solemnitățile naționale, în recepțiunea ambasadurilor sau Suveranilor străini; ba, chiar, e uz ca actele și principalele discursuri să fie dinainte aprobate de către miniștrii.

Rezultă din ceia-ce am spus că Șeful Statului nu e supus responsabilității parlamentare, care apasă asupra miniștrilor.

* * *

Se susține că principiul iresponsabilității regale sau președințiale e inconciliabil cu doctrinele democratice, care vor ca fie-care să-și asume consecințele actelor sale.

E evident, cu toate acestea, că Șeful Statului și miniștrii nu pot fi în același timp responsabili. Dacă Șeful Statului ar trebui să fie responsabil, trebuie ca însuși el, să îndeplinească actele care pun în joc responsabilitatea sa. Responsabi-

litatea implică deci, puterea personală a unui om, exclude rolul constituțional al miniștrilor și regimul parlamentar.

De altă parte, responsabilitatea Șefului Statului nu ar putea fi pusă, tot atât de lesne în joc, ca aceea a miniștrilor. *Nestabilitatea ministerială* e un rău, **nestabilitatea Șefului Statului** — President, mai ales — ar fi un rău și mai mare. Instituțiile nu vor avea nici un punct fix, forma de guvernământ ar fi, în tot momentul, pusă în discuție, expeduirea afacerilor publice ar fi expuse la fluctuațiuni incompatibile cu o bună administrație.

Responsabilitatea Șefului Statului, n'ar fi de cât o aparență, de cât o regulă fără aplicație: după ce s'ar fi creat *puterea personală*, l'ar face în fapt iresponsabil.

Responsabilitatea ministerială nu oferă, gravele pericole ale responsabilității regale sau presidențiale; ea va fi în tot-deauna suficientă și relativ ușoară.

* * *

Trei mari principii constituționale au fost date de dreptul englez asupra iresponsabilității regale, intrupate în următoarele maxime:

1. «*Regele nu moare nici odată*» «**the King never dies**». De și Coroana e ereditară, totuși înaintea legii, în baza unei ficțiuni constituționale, se consideră în interesul Statului, că e o neîntreruptă perpetuitate a funcțiunilor regale. Decesul unui Monarch nu se cheamă *moarte*—**death**—ci de ordinar *transmisiune*—**demise**.

Nu apare, nici o întrerupere în continuitatea întregii Dinastii, când e chemat la Tron, succesorul unui Monarch. Regele, e singura individualitate în Stat, care e permanentă, și *puterile lui trec peste viața lui și dăinuiesc fără întrerupere în moștenitorii săi*. (Dimitrie A. Sturdza: Cuvîntare la Discuțiunea Adresei, 17 Martie 1905).

Tot așa se exprimă și prin proverbele franceze: «*Le Roi ne meurt jamais*». «**Le Roi est mort, vive le Roi**».

E ceva asemănător în principiul german, care se afirmă în dreptul privat de moștenire prin maxima;

«*Der Todte erbt den Lebendigen*», *le mort saisit le vif*».

2. «*Regele nu poate face rău*»—**the King can do no wrong**». Maximă, care foarte energic exprimă marele principiu de guvernământ parlamentar: că nici o greșală a guvernământului nu e imputabilă personal Suveranului—adică, *iresponsabilitatea Șefului Statului*, titularul puterii executive.

Blackstone (*Commentaries on the laws of*

England, I, 7, § 1 și 2) merge mai departe, zicând: „Regele nu numai că nu poate face rău, dar *nici nu e în stare să gândească rău*».

3) «*Regele nu poate nici odată lucra singur*»—**«the King cannot act alone»**.—Doctrină fundamentală, care conciliază principiul de mai sus, că Regele, constituționalicește, nu poate îndeplini personal nici un act de guvernământ și exprimă că toate actele prin care se exercită prerogativele regale sunt prezumate a fi făcute prin mijlocirea unui ministru răspunzător înaintea Parlamentului.

LUCIAN HOLONEY
Licențiat în drept

Bibliografii

A apărut de sub tipar:

SUPLIMENTUL AL III-lea

LA

CODICELE DE ȘEDINȚĂ

AL

ROMANIEI

COPRINZÂND

— TOATE LEGILE, REGULAMENŢELE ȘI DECRETELE —

DELA

1 Iunie 1900 până la 1 Ianuarie 1905

(După «Monitorul Oficial»)

DE

IOAN PH. GHEȚU

Licențiat în Drept,

Fost președinte de Trib. și actual Director al Diviziunii Personalului și Statisticei din Ministerul Justiției.

EDIȚIUNEA A DOUA

PREȚUL: 15 Lei, broșat; 17 Lei, legat flexibil în piele.

DE VÂNZARE: la Inst. de Arte Grafice «GAROL GOBL» S-r Ioan St. Rasidescu 16, Strada Doamnei, 16. București, la principalele librării din capitală cum și la Red. «CURIERUL JUDICIAR».

* * *

A apărut, în editura «Curierului Judiciar»:

Studiu de procedură civilă: **Executarea silită asupra imobilelor**, format 8° având 684 pagini, de d-l

NICOLAE LUCA

Fost magistrat, avocat

CU O PREFAȚĂ

de

D. ALEXANDRESCO

De vânzare numai la Redacția «Curierul Judiciar» 5 Calea Rahovei 5, București. Prețul 7 lei broșat; 8.50 legat în pânză peste tol și 9.50 legat în piele la cotor, elegant pentru bibliotecă. Numele fie-cărui cumpărător se va imprima *gratis*, cu litere de aur, pe cotorul volumului ce va cumpăra.

* * *

Engâm stărnitor pe abonații rămași în întârziere cu plata abonațelor, să trimită sumele datorate prin mandat poștal, direct la administrația ziarului Curierul Judiciar, București, sau să plătească la prezentare numai în mina incasatorilor: I. Riveanu, pentru provincie, și I. St. Tudoroiu, pentru capitală, în schimbul chitanțelor ce vor emite din registru cu matecă, investite cu ștampila Curierului Judiciar.